

6.2 Paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Deze paragraaf gaat in op het gemeentelijk weerstandsvermogen. We kijken naar de betekenis van risico's en de beheersing hiervan, gezien vanuit de begroting 2020. De opdracht die de gemeente daarbij heeft, is omschreven in hoofdstuk 1 en 2 van de begroting. Deze opdracht betreft het op orde brengen van de financiële huishouding, waarbij een "duurzame meerjarenraming" het streven is en uitmondend in een evenwichtig en structureel sluitende meerjarenraming met daarbij voldoende weerstandsvermogen om incidentele dan wel structurele tegenvallers te kunnen opvangen.

De term weerstandsvermogen heeft betrekking op de weerstandscapaciteit van de gemeente in relatie tot het totaal aan (financiële) risico's die de gemeente loopt. Voor een evenwichtig financieel beleid is het nodig om inzicht te hebben in de mate waarin de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat dit onmiddellijk leidt tot structurele ombuigingen of een aantasting van de gemeentelijke reservepositie. Het begrip risico wordt omschreven als een kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaald gevolg dat een positief of negatief effect (= schade) kan veroorzaken. De kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de mate waarin het gevolg zich voordoet, zijn onzeker.

De paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- het gemeentelijke beleid inzake de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- een toelichting op relevante risico's;
- financiële kengetallen.

De basis voor Paragraaf Weerstandsvermogen ligt opgesloten in de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen. Bij het stellen van de kaders voor de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen heeft de raad uitgesproken dat de gemeente geen risicomijdende gemeente mag zijn; het risico moet aanvaardbaar zijn voor het doel waarvoor het wordt gelopen.

In deze paragraaf wordt ook aandacht geschonken aan het weerstandsvermogen van de grootste verbonden partijen. Uitgangspunt is dat verbonden partijen zelf voor deze risico's en de beheersing ervan verantwoordelijk zijn, zodat zij geen aanvullend (financieel) beroep hoeven te doen op de gemeente.

Gemeentelijk beleid inzake weerstandscapaciteit en risico's

Voor het financieel toezicht van de provincie op de gemeente is het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 van toepassing. De kern hiervan is, dat vanuit de toezichthouder geen norm meer geldt voor de omvang van de algemene reserve. Mocht de raad geen beleid en norm voor de algemene reserve hebben vastgesteld, hanteert de provincie de minimale norm van 10% van het genormeerde uitgavenpatroon voor de algemene reserve. Voor de gemeente Roermond betekent dit een minimale algemene reserve van € 7 miljoen.

Periodiek worden de financiële verordeningen herijkt, de laatste aanpassing dateert van 2017 (raad 28 september 2017). In deze vergadering is ook de Nota Reserves en Voorzieningen Gemeente Roermond vastgesteld. Hierbij heeft de raad de beleidslijn vastgesteld, dat de omvang van de algemene reserve wordt bepaald door twee componenten:

1. buffer ter dekking van algemene risico's;
 2. buffer ter dekking van de risico's grondexploitatie;
- waarbij de minimale positie van de algemene reserve is vastgesteld op minimaal € 10 miljoen. Bij de Kadernota 2020 is besloten deze reservepositie bij de stellen naar € 9 miljoen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die kunnen worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen. Naast de reserves, waaronder de algemene reserve, zijn dit onder andere de onbenutte belastingcapaciteit en de vrije begrotingsruimte. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met incidentele weerstandscapaciteit wordt bedoeld: het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de uitvoering van gemeentelijke taken en gemeentelijk beleid.

Structurele weerstandscapaciteit heeft betrekking op middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Om de robuustheid van de begroting te toetsen is vooral het laatste van belang.

De betekenis die stille reserves (nota stille reserves 2015) hebben voor de gemeentelijke weerstandscapaciteit blijkt in de praktijk beperkt en zijn daarom 'PM' opgenomen in onderstaand overzicht. Stille reserves komen vooral voor in gemeentelijk onroerend goed. Staand beleid is dat onroerend goed, zodra dit niet meer noodzakelijk is voor de gemeentelijke bedrijfsvoering of voor de uitvoering van gemeentelijke taken, wordt afgestoten.

De totale weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd en bestaat uit een incidentele component en een structurele component. Om duurzaam financieel beleid te kunnen voeren is de structurele component de meest belangrijke.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Incidentele weerstandscapaciteit:				
Algemene reserve (o.b.v. min. positie)	12.337	10.145	9.029	9.000
Beschikbare middelen o.b.v. analyse heroverweegbare reserves ¹ , (waarvan Sociaal Domein)	17.960 (14.522)	14.838 (11.656)	12.512 (9.541)	12.463 (9.541)
Ruimte in begroting (incidenteel) ²	-660	-335	0	0
Totale incidentele weerstandscapaciteit	29.637	24.648	21.541	21.463
Structurele weerstandscapaciteit:				
Ruimte in begroting (structureel)	108	-1.743	12	979
Ongebruikte belastingcapaciteit ³	2.969	2.969	2.969	2.969
Post onvoorziene uitgaven	1	1	1	1
Totale structurele weerstandscapaciteit	3.078	1.227	2.982	3.949
Totaal weerstandscapaciteit	32.715	25.875	24.523	25.412

¹ Bestemmingsreserves en reserves waarop harde claims liggen zijn in deze opstelling niet meegenomen.

² M.i.v. de begroting 2020 is de ruimte in de begroting gesplitst in een incidenteel en structureel deel.

³ De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente heeft om de onroerende zaakbelastingen (OZB) te verhogen. De gemeenteraad kan in principe de tarieven 'onbeperkt' verhogen. Landelijk geldt echter voor de OZB een macronorm. Dit is een norm waarbinnen alle gemeenten tezamen moeten blijven. Deze is ingesteld ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Het bedrag in de tabel is de ruimte tussen de voorgenomen verhoging in Roermond en de norm. De tarieven voor overige heffingen en leges zijn in principe kostendekkend in de begroting meegenomen. Er is hier geen sprake van ongebruikte belastingcapaciteit.

Ten opzichte van de begroting 2019 is de algemene reserve in 2020 licht gedaald, terwijl een uitname heeft plaatsgevonden ten behoeve van de afwaardering van de sportvelden Maastrichterweg. Als gevolg van de voorgenomen besluitvorming bij de Kadernota 2020, zal de algemene reserve de komende jaren, ondanks de vrijval van €2,2 miljoen als gevolg van de herijking reserves, dalen. De algemene reserve van de gemeente blijft onder druk staan.

Als gevolg van de hoge stijging van de woningprijzen, is de ongebruikte belastingcapaciteit fors toegenomen en hierdoor is de structurele weerstandscapaciteit verbeterd. Bij de bepaling van het belastingtarief wordt rekening gehouden met deze prijsstijging.

Bij de Kadernota 2019 heeft uw raad besloten om het raads kader sociaal domein te herzien. Deze herziening heeft onder andere betrekking op de reserves Sociaal Domein. Met de Provincie is overeengekomen dat de destijds geraamde tekorten van €3 miljoen per jaar, ten laste mogen worden gebracht van deze reserve. De reserve Sociaal Domein is hiervoor toereikend.

Naast de reserve Sociaal Domein worden ook andere reserves gezet ten behoeve van de realisatie van een gemeentelijk beleidsdoel of ter dekking van een specifiek tekort. Als gevolg hiervan is de totale omvang van de incidentele weerstandscapaciteit lager dan de voorgaande jaren. Deze ontwikkeling werkt negatief door in de solvabiliteitsratio.

Inventarisatie van risico's

Tegenover de weerstandscapaciteit staat een aantal risico's, die niet (geheel) gedekt zijn en van substantieel belang (kunnen) zijn om de financiële positie van de gemeente (meerjarig) te kunnen beoordelen. In onderstaand overzicht worden de belangrijkste risico's naar soort gerecapituleerd. Verderop in deze paragraaf zijn deze risico's en ontwikkelingen hierin verder toegelicht. Omdat met ingang van 2022 een autonome post is opgenomen van €0,5 miljoen voor het WSW-bedrijf is de taakstelling voor het Sociaal Domein verlaagd.

Bij de opmaak van de Kadernota 2020 zijn eerder opgenomen personele taakstellingen komen te vervallen. Bovenstaande ontwikkelingen werken positief door in de ratio van de structurele weerstandscapaciteit.

Een aantal algemene risico's zoals de gevolgen van de zogenaamde open eindregelingen worden in de risicoparagraaf niet nader uitgewerkt. Bij de bepaling van het risico is rekening gehouden met de frequentie dat het risico zich voordoet (jaarlijks, 5 of 10 jaarlijks). Naar mate een risico vaker optreedt, weegt het risico zwaarder. Hierdoor kan de omvang van het risico, zoals genoemd in de tekst, afwijken van onderstaande recapitulatie. Reguliere risico's, waarvoor verzekeringen zijn afgesloten of voorzieningen zijn gevormd, maken doorgaans geen deel uit van de risico-inventarisatie. Een meer uitgebreid overzicht van de belangrijkste risico's ligt ter inzage.

Omschrijving risico's (bedragen x € 1.000)	Incidenteel	Structureel
Grondexploitatie	2.000	
Gemeentelijk vastgoed (50% en 90%)	560	69
Leningen, garanties en borgstellingen (10%)	50	25
Rampen en Veiligheid (10%)	75	
Sociaal Domein (taakstelling miv 2022) (90%)		1.980
Prijsstijgingen (90%)		225
Totaal	2.685	2.299

Conclusie ratio weerstandsvermogen

Zoals aangegeven gaat het bij het weerstandsvermogen om de robuustheid van de begroting. Om een goed inzicht te geven is hierboven de samenstelling van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit (onderverdeeld in incidentele en structurele componenten) opgenomen. Incidentele risico's zijn risico's welke een éénmalige last tot gevolg kunnen hebben. Ter dekking hiervan kan een beroep worden gedaan op de algemene en

andere reserves. Structurele risico's hebben betrekking op risico's die leiden tot structurele lasten. Deze zijn daarom meerjarig van aard en raken direct het begrotingsevenwicht. De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit geeft inzicht in het gemeentelijke weerstandsvermogen.

Omschrijving risico's (bedragen x € 1.000)	Incidenteel	Structureel
Beschikbare weerstandscapaciteit	29,6	3,1
Benodigde weerstandscapaciteit op basis van risicoprofiel	2,7	2,3
Ratio weerstandsvermogen	11	1,3

Normeringstabel NAR en Universiteit Twente t.b.v. het weerstandsvermogen: >2,0 Uitstekend, 1,4 <2,0 Ruim voldoende, 1,0 < 1,4, Voldoende, 0,8 < 1,0 Matig, 0,6 < 0,8 Onvoldoende en <0,6 Ruim onvoldoende.

Uitgaande van een minimaal gewenste ratio van 1,0 (verhouding beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit) blijkt uit bovenstaande tabel dat het incidentele weerstandsvermogen op dit moment ruim voldoende is om de incidentele risico's af te dekken, op basis van de normeringstabel van de NAR en Universiteit Twente is deze als uitstekend te omschrijven. De ontwikkelingen op langere termijn rondom de inzet van reserves laten een ander beeld zien. Door de meerjarige dekking van tekorten 3 D's ten laste van de egaliseringsreserve Sociaal Domein en de verlaging van de algemene reserve tot €9 miljoen, zal de incidentele ratio afnemen.

De structurele ratio geeft aan of de gemeentelijke begroting een stootje kan verdragen zonder dat dit onmiddellijk tot ombuigingsoperaties en beleidsversobering leidt. Voor de dekking van autonome ontwikkelingen, noodzakelijke financiële reparaties en het vrijmaken van de noodzakelijke ruimte ten behoeve van de realisatie van nieuwe ambities, is bij de Kadernota 2020 uitgegaan van een noodzakelijke structurele ombuiging van €8 miljoen. De mate waarin de in de begroting 2020 verwoorde financiële opgave wordt gerealiseerd speelt een bepalende rol, om te komen tot een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is.

Hoewel de structurele ratio ten opzichte van vorige begroting (2019 0,8) is verbeterd, blijft het structurele weerstandsvermogen de komende jaren onder druk staan. In de huidige opstelling is de beschikbare weerstandscapaciteit gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit en voldoet aan de door de gemeenteraad bepaalde norm (1,0).

Toelichting op risico's

Algemeen

Zoals bij de Kadernota gesteld en omschreven in het voorwoord, kent de gemeente een grote financiële uitdaging. Om die reden is in de (meerjaren)begroting een aantal voorstellen opgenomen waarvan de realisatie in de komende jaren gaat plaatsvinden. Vanuit het proces Begroting in Transitie zijn hiervoor vijf speerpunten benoemd. Het college is van mening dat de kwaliteit van deze voorstellen zodanig is, dat deze realiseerbaar zijn. Hierbij bestaat altijd het risico dat voorstellen op onderdelen niet of pas op een later moment worden gerealiseerd. De voortgang van deze financiële opgave zal door het college nauwlettend worden gevolgd en periodiek aan de raad worden gerapporteerd. Indien nodig zal het college aanvullende voorstellen doen.

Programma 1 Zorgzame gemeente

Per 1 januari 2015 zijn door de decentralisaties van de WMO, Jeugd en Participatie nieuwe taken bij de gemeente belegd. De raad heeft als uitgangspunt meegegeven dat de uitvoering van de 3 D's vanaf 2022 moet plaatsvinden binnen de daarvoor ontvangen rijksmiddelen. Om de bestaande tekorten op de 3 D's terug te dringen is het businessplan 'Beter met minder' opgesteld. Verwachte tekorten binnen het sociaal domein zijn meerjarig, voor de jaren 2019, 2020 en 2021, in de begroting verwerkt en worden uit de egaliseringsreserve Sociaal Domein gedekt. De Provincie heeft met bovenstaande aanpak ingestemd.

Uit de meicirculaire 2019 blijkt dat in ieder geval voor de jaren (2019) 2020 en 2021 meerjarig € 1,3 miljoen extra voor jeugdzorg wordt ontvangen. Omdat deze extra middelen voor de jaren vanaf 2022 niet worden gegarandeerd, zijn deze niet in structureel in de begroting verwerkt. De deelnemende gemeenten staan garant voor het verschil tussen de loonkosten van de WSW-werknemers en de van het Rijk ontvangen gelden. De tekorten van het WSW-bedrijf Westrom zijn in bovenstaande tekorten tot en met 2021 meegenomen. Vanaf 2022 is hiervoor een autonome ontwikkeling van € 500.000 opgenomen. Als taakstelling was voor 2022 uitgegaan van een tekort ad € 2,7 miljoen. Dit bedrag kan als gevolg van de opgenomen autonome ontwikkeling in de Kadernota 2020 worden bijgesteld naar € 2,2 miljoen.

Met een midsummer review in 2020 zal de raad worden geïnformeerd over de voortgang van het programma Beter met minder, de ontwikkelingen binnen de uitvoering van de Participatiewet en de gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

Programma 2 Ruimte

In de Bestuursrapportage 2019 bent u geïnformeerd over het ontvangen planschadeverzoek ingevolge het bestemmingsplan 'Noordelijke en Oostelijke Stadsrand'. De verwachting is dat het definitieve advies van de adviescommissie wordt ontvangen in het vierde kwartaal van 2019.

Programma 5 Goede leefomgeving

De gemeente Roermond heeft een tweetal eigen parkeergarages. Het Meerjarig Onderhoudsplan, zoals dat door de gemeenteraad op 13 juli 2017 is vastgesteld, voorziet niet in het onderhoud van de gemeentelijke parkeergarages. De kosten hiervan bedragen jaarlijks € 77.000.

Als gevolg van de economische groei stijgt het niveau van aanbestedingsprijzen. Dit heeft gevolgen voor grote structurele projecten maar ook voor de gemeentelijke organisatie. Denk hierbij aan contracten voor het onderhoud van groen, maar ook van wegen en het onderhoud van allerlei gemeentelijke installaties. Eind 2018 is een 3-tal onderhoudscontracten aanbesteed. In de Burap wordt een structureel tekort gerapporteerd van € 250.000 jaarlijks. Dit bedrag is als risico opgenomen.

Programma 7 Ruimte en Wonen Grondexploitaties

Grondexploitaties kenmerken zich door het feit dat in een vroeg stadium investeringen worden gedaan, waarbij inkomsten en dus de dekking van de exploitatie – soms – veel later kunnen worden ingeboekt. Grondexploitaties zijn per definitie meerjarig en zijn daarmee risicovol. Conform de Nota Grondbeleid 2016 voert de gemeente Roermond over het algemeen een faciliterend grondbeleid. Dit betekent dat de realisering van projecten wordt overgelaten aan marktpartijen die ook de financiële risico's dragen. Overeenkomstig de in de nota Grondbeleid Gemeente Roermond 2016 opgenomen uitgangspunten, is voor de begroting 2020 het weerstandsvermogen voor de grondexploitaties bepaald en opgenomen. Kortheidshalve wordt ook verwezen naar paragraaf 7 Grondbeleid.

Leegstaande (school)gebouwen

Als gevolg van de ver- en nieuwbouw van schoolgebouwen, is de laatste jaren een aantal bestaande scholen aan de onderwijsbestemming onttrokken. Hierdoor is de gemeente weer volledig eigenaar van deze locaties geworden. In die situaties dat het schoolgebouw nog een boekwaarde heeft, bestaat het risico dat deze boekwaarde bij herontwikkeling of verkoop niet volledig wordt gedekt. Als gevolg hiervan kan afwaardering noodzakelijk zijn. Dit risico kan ook spelen bij andere voorzieningen zoals sport- of wijkaccommodaties die buiten gebruik worden gesteld. Het aantal locaties dat komende jaren aan de schoolbestemming wordt onttrokken, is geïnventariseerd. De boekwaarde hiervan is € 1,1 miljoen, wat ook het maximale risico betreft. Andere buitengebruik gestelde schoolgebouwen zijn in het verleden al afgewaardeerd. Door de positieve economische situatie zijn de verkoop of herontwikkelingsmogelijkheden verbeterd.

In de bestaande procedure wordt pro actief onderzocht of deze locaties in strategische zin van belang zijn voor de gemeente. Als dat niet het geval is wordt, in samenwerking met externe partijen, een toekomstige bestemming c.q. herontwikkeling onderzocht en een eventuele verkoop voorbereid.

Als gevolg van het bovenstaande is het restrisico afgenomen. Op basis van de risicoclassificatie is bovenstaand risico voor € 550.000 (50%) opgenomen.

Programma Aanpak Stikstof

De hoogste bestuursrechter heeft geoordeeld dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000 gebieden. Deze uitspraak heeft consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, infrastructurele projecten en de bouw van nieuwe bedrijven die kunnen leiden tot een toename van dergelijke stikstofdepositie. Landelijk is een adviescollege ingesteld en is gevraagd advies uit te brengen over oplossingen. Duidelijk is dat de vernietiging van het PAS ook gevolgen heeft voor projecten in Roermond. Zodra meer inzicht bestaat in de aanpak op landelijk en provinciaal niveau, kunnen we meer inzicht geven in de consequenties voor Roermond.

Programma 10 Moderne gemeente Organisatie ontwikkeling

Vanuit het proces Begroting in Transitie is een aantal speerpunten benoemd die ook de gemeentelijke organisatie raken. Samenhangend met deze verbeteringslag zijn in de begrotingen 2020 en 2021 tot een bedrag van € 2,0 miljoen extra personele middelen opgenomen die uiterlijk ultimo 2022 moeten zijn terugverdiend en waarbij gelijktijdig een organisatorische taakstelling moet zijn gerealiseerd. Bestaande personele knelpunten zijn hierin meegenomen. Door organisatiebreed processen verder te stroomlijnen en de dienstverlening van publiekszaken te versoberen, ontstaat een aanvullend voordeel van € 0,8 miljoen. De totale organisatorische opgave komt hiermee op € 2,8 miljoen.

Informatieveiligheid en privacywetgeving

De digitale wereld wordt steeds complexer en meer vervlochten. Dit gegeven ' genereert ' ook steeds meer (persoons-)gegevens die digitaal verwerkt worden binnen de gemeente. Als gevolg van deze ontwikkeling worden processen binnen de gemeentelijke organisatie steeds complexer. De overheid benadrukt het belang hiervan, door op ongewild lekken of misbruiken van informatie forse boetes op te leggen. De door de Autoriteit Persoonsgegevens op te leggen boetes hangen af van de aard van de tekortkoming en kunnen oplopen tot € 20.000.000. In lijn met de Algemene Europese Verordening Gegevensbescherming (AVG - 2018) moeten organisaties meetbaar 'in control' zijn. Zij moeten hun risico's in kaart hebben gebracht en aantoonbaar sturen met verbetermaatregelen en daarmee op inperking van risico's.

Gemeenten hanteren vanaf 1 januari 2020 samen met de rijksoverheid, de waterschappen en de provincies één uniform normenkader voor informatiebeveiliging: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Deze BIO is een 'update' van de tot 1-1-2020 gehanteerde Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Door informatiebeveiliging te baseren op de BIO en het juiste naleven hiervan, worden mogelijke informatiebeveiligingsrisico's beheerst of gereduceerd. Via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) worden vervolgens de vastgestelde normen en kaders voor Informatiebeveiliging beoordeeld, geauditeerd en legt de gemeente hierover verantwoording af aan nationale toezichthouders. De belangrijkste voorwaarde van informatiebeveiliging en privacy, is dat het management zich eigenaar voelt van deze problematiek en overeenkomstig handelt. De komende reorganisatie geeft een goede mogelijkheid om met name deze bewustwording bij de vorming van de nieuwe organisatiestructuur te vergroten.

Risicomanagement bij verbonden partijen

De gemeente Roermond kent een aantal verbonden partijen die op basis van omvang, belang en/of risico van betekenis zijn. Beleid is dat verbonden partijen over voldoende weerstandsvermogen beschikken om hun eigen risico's op te vangen. Als hun weerstandsvermogen te laag is, kan de situatie ontstaan dat deze verbonden partijen extra middelen vragen aan de gemeente.

Onderstaand wordt voor de belangrijkste verbonden partijen kort aangegeven hoe zij binnen hun organisatie risicomanagement vorm hebben gegeven en of voor de gemeente een restrisico bestaat.

Met de Motie begrotingsdiscipline verbonden partijen (19M20) roept de gemeenteraad verbonden partijen op om een strikte begrotingsdiscipline in acht te nemen.

Veiligheidsregio Limburg-Noord

Om voldoende weerstandsvermogen te hebben is in 2017 besloten dat de deelnemende gemeenten, verspreid over een periode van 4 jaar, een hogere bijdrage betalen om zo het weerstandsvermogen op een verantwoord peil te brengen. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen verloopt anders dan eerder afgesproken en dreigt onder het afgesproken niveau te komen. De Veiligheidsregio Limburg Noord blijft een beroep doen op de algemene middelen van de gemeente. Mede gebaseerd op deze ontwikkeling heeft de gemeenteraad met de Motie begrotingsdiscipline verbonden partijen (2019 M8.1) alle verbonden partijen opgeroepen een strikte begrotingsdiscipline in acht te nemen en uit te gaan van een sober en doelmatig beleid.

BsGW

Door de deelnemende gemeenten is uitgesproken dat het weerstandsvermogen van de BsGW realistisch maar qua omvang beperkt moet zijn. Operationele risico's moeten door BsGW zelf kunnen worden opgevangen, zonder te hoeven terugvallen op de deelnemers.

Ten behoeve van de begroting 2020 van de BsGW zijn de risico's geïventariseerd en voorzien van beheersmaatregelen. Het door de BsGW gevoerde risicobeleid is door hun externe accountant beoordeeld en als passend omschreven. Bestuurlijk is besloten om het huidige weerstandsvermogen aan te vullen, zodanig dat de ratio weerstandsvermogen uitkomt op 1,0. In haar vergadering van 6 juni 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met deze aanpak.

WSW bedrijf Westrom

Westrom heeft binnen haar organisatie de risico's geïventariseerd en de weerstandscapaciteit bepaald. De risico-inventarisatie is onderverdeeld in bedrijfsvoeringsrisico's en risico's samenhangend met de Wet Werk en Zekerheid. De afnemende Rijksbijdrage WSW blijft de exploitatie van Westrom onder druk zetten. De deelnemende gemeenten staan garant voor het verschil tussen de loonkosten van de WSW-werknemers en de van het afnemende Rijksbijdrage. Tot en met 2021 worden deze gedekt uit de egaliseringsreserve Sociaal Domein. Vanaf 2022 is in de gemeentelijke begroting een autonome ontwikkeling opgenomen van € 500.000.

Het totale weerstandsvermogen is voor 2020 in beeld gebracht en is afgestemd met de geïventariseerde risico's. Het weerstandsvermogen is voldoende om deze risico's op te vangen.

Ontwikkelmaatschappij Midden Limburg (OML)

De financiële positie van OML is solide. Dit is ook de opvatting van hun externe accountant. Bij de herfinanciering van OML zijn afspraken gemaakt waarbij een deel van de verkochte gronden wordt aangewend voor aflossing van leningen en wat als gevolg daarvan positief doorwerkt in de lagere garantstellingen door de aandeelhouders. De winst na belasting over 2018 bedroeg € 260.000. Het risicoprofiel van OML BV is op basis van bovenstaande beperkt te noemen.

Omnibuzz

De gemeenschappelijke regeling Omnibuzz is in 2016 aangegaan. Ter bepaling van het weerstandsvermogen heeft Omnibuzz een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste risico's. Vervolgens zijn maatregelen benoemd om deze risico's zo goed mogelijk te beheersen.

Binnen Omnibuzz is risicomanagement een essentieel onderdeel van de Planning en Control cyclus. Door de recente uitbreiding van de activiteiten en groei van Omnibuzz is de risicoparagraaf herijkt.

Kengetallen

De in de regelgeving voorgeschreven kengetallen zijn onderstaand opgenomen en toegelicht. In combinatie met de incidentele en structurele weerstandsratio's ontstaat een beter inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Begroting 2020	Verloop van de kengetallen			
	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
netto schuldquote	72%	77%	77%	75%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	72%	76%	76%	75%
solvabiliteitsratio	20,7%	17,7%	16,4%	16,6%
structurele exploitatieruimte	0,73%	-0,14%	0,01%	0,51%
grondexploitatie	1,1%	0,4%	0,8%	0,1%
belastingcapaciteit*	108,6%	108,6%	108,6%	108,6%

* Op basis van de gemiddelde woonlastendruk (onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing).

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De schuldquote geeft een beeld van de relatie tussen de gemeentelijke schuldenpositie en de totale baten zoals opgenomen in de begroting. Opgenomen geldleningen brengen rentekosten en aflossingsverplichtingen met zich mee. Omdat op begrotingsniveau wordt uitgegaan van een volledige uitvoering van de investeringsplanning, ligt deze ratio hoger dan op het niveau van de jaarrekening. De uitvoering van de investeringsraming kan zijn vertraagd. Uit cijfers van de VNG blijkt dat Roermond een lagere netto schuldquote heeft dan vergelijkbare gemeenten van dezelfde omvang. (50.000-100.000 inwoners). Volgens het model houdbare gemeentefinanciën is een schuldquote tot 100% normaal en ontstaat vanaf een schuldquote van meer dan 130% gevaar.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen van de gemeente uit als percentage van het totale vermogen. Zoals verwacht daalt de solvabiliteitsratio. Een score lager dan 20% wordt als risicovol gezien.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Hierbij worden de structurele baten gerelateerd aan de structurele lasten, na oplossingsrichtingen (hoofdstuk 2). Het saldo hiervan wordt weergegeven in een percentage van de totale baten. In 2021 is sprake van een licht negatieve exploitatieruimte, voor de overige jaren is sprake van een positieve ratio.

Belastingcapaciteit

Deze ratio geeft inzicht in hoe de belastingdruk van de gemeente Roermond zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De verhoging van de gemiddelde woonlastendruk is een van de sporen uit het proces Begroting in Transitie. De gemiddelde woonlastendruk komt hiermee te liggen op de gemiddelde woonlastendruk voor vergelijkbare gemeenten (50.000-100.000 inwoners).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zoals opgenomen in de grondexploitatie zich verhoudt tot de totaal geraamde baten van de gemeente. Uit het kengetal blijkt of de boekwaarde van de gronden bij verkoop wordt terugontvangen of dat afwaardering op gronden noodzakelijk is. De gemeente Roermond kent een zeer beperkt aantal grondposities. Als gevolg hiervan is het kengetal zeer gering.

De kengetallen afzonderlijk, maar ook in onderlinge samenhang, laten in zijn algemeenheid een normaal beeld zien. Zij zijn gunstiger dan vergelijkbare gemeenten of komen overeen. Aandachtspunt hierbij is de afnemende solvabiliteit. Deze afname wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de inzet van reserves ter realisatie van gemeentelijke doelen en/of van gerichte inzet ter dekking van tekorten zoals het Sociaal Domein.